

Žalobce domáhal se žalobou výroku, by kupní smlouva ze dne 11. října 1924 mezi prvžalovanou a spolužalovanými byla jako nicotná zrušena a by vklad práva vlastnického pro spolužalované manžely Františka a Marii K-ovy byl prohlášen nicotným. Narok ten opíral žalobce o to, že usedlost, o níž jde, jest ve skutečnosti jeho, že byla jen připsána na jméno prvžalované, poněvadž žalobce jako obchodník nepředvídaným ztrátám jest vysazen, a že to spolužalovaným manželům K-ovým bylo známo. Návrhu, by žaloba byla knihovně poznamenána, soud první stolice vyhověl, rekursní soud návrh zamítl. D u v o d y: Mohlo by se jednati o poznámku spornosti dle §§ 61 a 66 knih. zák. Tato zákonná ustanovení předpokládají, že ten, kdo žádá o poznámku spornosti, byl neplatným vkladem zkrácen ve svém knihovním právu (rep. nál. čís. 16) a že sporem napadá vklad z důvodu neplatnosti a žádá obnovení předchozího knihovního stavu. Těchto předpokladů tu není. Žalobce nebyl vůbec knihovním vlastníkem usedlosti, tudíž není porušen v nějakém knihovním právu. Obnovení předešlého knihovního stavu nežádá a také k tomu není ani oprávněn. Žaloba ve skutečnosti snižuje jako prvý krok k tomu, by žalobce dosáhl zápisu svého vlastnického práva do knihy pozemkové, tedy, by prosadil svůj obligační nárok na převod práva vlastnického. Žádaná poznámka spornosti jest dle §§ 61 a 66 knih. zák. nepřípustnou.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

D u v o d y:

Dovolací soud schvaluje názor rekursního soudu, že žalobu, domáhající se zápisu vlastnického práva, nelze knihovně poznamenati, jak ostatně Nejvyšším soudem již opětne bylo vysloveno (sb. n. s. čís. 779). Mluví-li knihovní zákon v §u 61 o knihovním právu, v němž někdo vkladem jest zkrácen, má na zřeteli právo v pozemkové knize zapsané a nikoliv snad právo, hodící se toliko ku zápisu do pozemkové knihy. Mýlným jest tedy opačný názor zastávaný ve stížnosti, která se jinak odkazuje na správné odůvodnění napadeného usnesení.

Čís. 4526.

Cizozemské společnosti a pojišťovny, jež nebyly připuštěny k tuzemskému obchodování, nemají ve sporech z tuzemského obchodování způsobilosti státi na tuzemském soudě. Na tom vůči německým společnostem a pojišťovnám nebylo ničeho změněno čl. X. hospodářské dohody mezi vládou československou a německou čís. 359 sb. z. a n. z roku 1922.

(Rozh. ze dne 7. ledna 1925, R I 1051/24.)

Žalobu říšskoněmeckého pojišťovacího spolku soud první stolice odmítl pro nedostatek procesní způsobilosti žalobce. Rekursní soud zrušil napadené usnesení a vrátil věc prvému soudu, by, vyčkaje pravomoci a nehledě k použitému důvodu odmítnutí, dále

jednal a znovu rozhodl. **D ů v o d y:** Prvý soud odmítl žalobu pro nedostatek procesní způsobilosti na straně žalobkyně a odvodňuje tuto nezhojitelnou procesní nezpůsobilost toliko nespornou skutečností, že žalující pojišťovna nemá úředního povolení, by mohla v tuzemsku provozovati obchody (§ 6 vládního nařízení ze dne 10. června 1919, čís. 321 sb. z. a n.). Než názor, z něhož soud procesní vychází, jest právně mylným. Ani vládní nařízení ze dne 10. června 1919, čís. 321 sb. z. a n., ani čl. IV. cí. nař. ze dne 29. listopadu 1865, čís. 127 ř. zák., jež dle zákona ze dne 29. března 1873, čís. 42 ř. zák. platí i pro cizozemské pojišťovny, nedotýkají se nikterak právní nebo procesní způsobilosti cizozemských společností a pojišťoven, nýbrž obsahují toliko předpisy o připuštění těchto právnických osob k provozování obchodů po živnostensku v tuzemsku. Z toho, že zákon připouští cizozemské pojišťovny k provozování obchodů v tuzemsku, nenásleduje ještě, že chtěl učiniti jejich způsobilost právní a procesní v tuzemsku závislou na tomto připuštění k provozování obchodů. Právní způsobilost cizozemských pojišťoven dlužno posuzovati výhradně dle §u 33 obč. zák., způsobilost procesní pak jedině dle §u 3 c. ř. s. To plyne též z předpisu čl. 276 obch. zák., jenž výslovně stanoví, že platnosti obchodu není na újmu, je-li některé ze smlouvajících stran ze živnostensko-policejních nebo jiných důvodů provozování obchodů zakázáno. Že však žalující pojišťovně schází doma procesní způsobilost, nebylo tvrzeno a nevyšlo to také za sporu na jevo. Otázka, zda má žaloba vzhledem na uvedené omezující předpisy vyhlídku na úspěch, není v tomto období řízení, kde se jedná toliko o procesní způsobilost žalující pojišťovny, předmětem rozhodování, to tím méně, poněvadž žalobkyně svůj návrh o obchod v tuzemsku učiněný neopírá.

N e j v y š š í s o u d potvrdil napadené usnesení s tím, že z jeho výroku vyloučil slova: »nehledě k použitému důvodu odmítnutí.«

D u v o d y:

Právním rekursním soud zrušil usnesení prvního soudu a uložil mu, by dále jednal a znovu rozhodl. S odvodněním napadeného usnesení však nelze souhlasiti, a příkaz, by první soud při opětném jednání a rozhodování nehleděl k užitému důvodu odmítnutí, jest zatím předčasný. Rekursní soud praví, že ani vládní nařízení ze dne 10. června 1919, čís. 321 sb. z. a n., ani článek IV. cí. nařízení ze dne 29. listopadu 1865, čís. 127 ř. zák., jež dle zákona ze dne 29. března 1873, čís. 42 ř. zák. platí i pro cizozemské pojišťovny, se nedotýkají právní nebo procesní způsobilosti cizozemských společností a pojišťoven, nýbrž obsahují toliko předpisy o připuštění těchto právnických osob k provozování obchodů po živnostensku v tuzemsku. Tento názor byl by správným, kdyby podle uvedených předpisů pouze skutečnost, že cizozemské společnosti a pojišťovny mohou v tuzemsku platně provozovati obchody po živnostensku, byla učiněna závislou na tom, že byly k provozování obchodů v tuzemsku připuštěny. Ale dle jasného doslovu článku I. cí. nařízení ze dne 29. listopadu 1865, čís. 127 ř. zák. a zákona ze dne 29. března 1873, čís. 42 ř. zák. se cizozemské společnosti — a pojišťovny — co

do tuzemského obchodování vůbec neuznávají za právně existující, dokud nebyly připuštěny k provozování obchodu v tuzemsku. Právní osobě však, která po právu netrvá, nedostává se způsobilosti, státi před soudem, t. j. způsobilosti procesní. (Tak rozhodnuto nejen bývalým vídeňským nejvyšším soudním dvorem usnesením Gl. U. N. F. 2398, jehož první soud se dovolává, nýbrž i čsl. nejvyšším soudem usnesením ze dne 10. července 1923 č. j. R II 437 22.) Nevadí ustanovení článku X. hospodářské dohody mezi vládami československou a německou čís. 359 sb. z. a n. na rok 1922, »že akciové a jiné obchodní, průmyslové nebo finanční i pojišťovací společnosti, které mají sídlo v území jedné strany a jsou právně podle jejích zákonů zřízeny, budou také v území druhé strany, šetří-li příslušných zákonů a nařízení tam platných, oprávněny uplatňovati veškerá svá práva a zvláště vésti spory před soudy jako žalobkyně nebo žalované«, neboť předpokladem takto jim přiznaného práva, státi před tuzemským soudem jest právě, že šetří tuzemských platných zákonů a nařízení, při pojišťovnách tedy předpisu císařského nařízení ze dne 9. listopadu 1865, čís. 127 ř. zák., zákona ze dne 29. března 1873, čís. 42 ř. zák. a nařízení vlády ze dne 10. června 1919, čís. 321 sb. z. a n. Kdyby tedy šlo o žalobní nárok, který by byl odvozován z tuzemského obchodování přes to, že žalující strana k provozování obchodu v tuzemsku připuštěna nebyla, nedostávalo by se žalující straně co do tohoto nároku v tuzemsku procesní způsobilosti a byl by správným názor prvního soudu, nikoli názor soudu rekursního. Než žalující strana v první stolici tvrdila a dokazovala, že žalobní nárok plyne z pojišťovací smlouvy, dojednané v Německu se žalovaným, který měl tehdy závod v Německu, a že pojištěné čluny byly zapsány v lodním rejstříku u německého soudního úřadu. Kdyby tomu tak bylo, nešlo by o nedovolenský obchod tuzemský, nepřicházely by vůbec v úvahu předpisy císařského nařízení ze dne 29. listopadu 1865, čís. 127 ř. zák., zákona ze dne 29. března 1873, čís. 42 ř. zák. a nařízení vlády ze dne 10. června 1921, čís. 321 sb. z. a n., a nebylo by lze upřít žalující straně právo, státi před tuzemským soudem, jen proto, že nebyla připuštěna k provozování obchodu v tuzemsku. Jest tedy především nutno, by bylo zjištěno, zda zmíněná tvrzení žalující strany jsou správná, neboť na tom, jak vyzní odpověď na tuto otázku, závisí, zda lze žalující straně pro tento spor přiznati způsobilost procesní čili nic. Proto se nelze obejít bez doplnění řízení, a návrh dovolacího rekursu, by bylo změnou napadeného usnesení obnoveno usnesení soudu prvního, jímž žaloba byla odmítnutá, není odůvodněn, naopak bylo potvrditi usnesení rekursního soudu, pokud jím bylo zrušeno usnesení soudu prvního a tomuto uloženo, by dále jednal a znovu rozhodl, zároveň však bylo z výroku napadeného usnesení vyloučiti příkaz, aby první soud nedbal důvodu, pro který odmítl žalobu, poněvadž tento příkaz jest dle nynějšího stavu věci předčasný. Teprve kdyžby dle výsledku dalšího jednání bylo nepochybné, že žalující strana má v tomto sporu způsobilost procesní, bude prvnímu soudu jednati a rozhodovati ve věci samé, bez ohledu na namítanou procesní nezpůsobilost žalující strany.